

«БЖЗҚ туралы өзекті сауалдар»

1. *Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға қалай беруіме болады?*

Әдепкіде зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқарушы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі болып табылады. 2021 жылдың қаңтарынан бастап БЖЗҚ салымшыларында зейнетақы активтерін басқару стратегиясын таңдау мүмкіндігі пайда болды.

Бастапқыда инвестициялық портфельді басқарушы (ИПБ) ең төменгі жеткіліктілік шегінен асатын немесе сақтандыру компаниясымен зейнетақы аннуитеті шартын жасасқаннан кейін зейнетақы шотында қалған жинақтарды ғана бере алатын. 2023 жылғы 1 шілдеден бастап инвестициялық мүмкіндіктер кеңейді: енді БЖЗҚ салымшылары өз жинақтарының 50% мөлшерін міндетті және міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары есебінен, сондай-ақ, ерікті зейнетақы жарналарының 100% мөлшеріне дейін жеке компанияларға сенімгерлік басқаруға бере алады. Инвестициялық портфельді басқарушылардың тізімін enpf.kz сайтынан табуға болады. Мұнда сондай-ақ, ИПБ инвестициялық стратегиялары, ай сайынғы шолулар және инвестициялық қызметтерінің нәтижелері орналастырылған. Сенімгерлік басқаруға беру туралы шешім қабылдас бұрын сіздерге осы ақпаратпен мұқият танысуға кеңес береміз.

Ақшаны ИПБ сенімгерлік басқаруына аудару үшін (сондай-ақ, ҚРҰБ-ның басқаруына немесе жеке басқарушы компаниялар арасында қайтару үшін) зейнетақы жинақтарын белгілі бір нысанда аудару туралы өтініш беру қажет. Мұны электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдалана отырып enpf.kz сайтындағы жеке кабинетте немесе БЖЗҚ-ның кез келген бөлімшесінде (өзіңізбен бірге жеке басты куәландыратын құжат немесе цифрлық құжаттар қызметінен электрондық құжат болуы қажет) жасауға болады.

Бұл ретте БЖЗҚ зейнетақы жинақтарының, оның ішінде инвестициялық кірістің есебін жүргізуді жалғастырады. Салымшылар жеке кабинетінде зейнетақы шотынан алынған үзінді көшірмеде ИПБ өздері үшін қанша ақша тапқаны туралы ақпаратты көре алады.

Инвестициялық қызметтің нәтижелерін орта және ұзақ мерзімді перспективада бағалау ұсынылады. Сондықтан жинақтарды бір ИПБ-ден екіншісіне немесе қайтадан ҚРҰБ-ның басқаруына жылына бір реттен жиі емес талаппен аударуға болады.

2. *ИПБ-ден қаражатты ҚР Ұлттық Банкінің басқаруына қалай қайтаруға болады?*

Зейнетақы активтерін ИПБ сенімгерлік басқаруына бастапқы бергеннен кейін салымшы **жылына бір реттен жиі емес** мерзімде өзінің зейнетақы жинақтарын **бір ИПБ-ден екіншісіне** сенімгерлік басқаруға беру үшін БЖЗҚ-ға өтініш беруге құқылы. Егер сіз жинақтарды **ҚРҰБ басқаруына қайтару туралы** шешім қабылдасаңыз, онда мұны зейнетақы жинақтарын ҚРҰБ-дан ИПБ-ге бергеннен кейін бір жылдан кейін жүзеге асыруға болады.

Зейнетақы активтерін ИПБ-ге сенімгерлік басқаруға, бір ИПБ-ден екінші ИПБ-ге беру, сондай-ақ, зейнетақы жинақтарын ИПБ-ді сенімгерлік басқарудан Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне сенімгерлік басқаруға қайтару мақсатында салымшы БЖЗҚ-ға электрондық цифрлық қолтаңбамен не қол қойылған жеке өтініш жолымен БЖЗҚ интернет-ресурсы арқылы өтініш береді.

Салымшы зейнет жасына жеткенге дейін 10 жұмыс күні бұрын салымшының МЗЖ және (немесе) МКЗЖ есебінен барлық зейнетақы жинақтары Ұлттық Банктің инвестициялық басқаруына автоматты түрде қайтарылатынын атап өтеміз.

3. Азаматтардың қай санаты зейнетақы жарналарын төлеуден босатылуға құқылы?

Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексіне сәйкес Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорына (БЖЗҚ) міндетті зейнетақы жарналарын (МЗЖ) төлеуден, егер мүгедектік мерзімсіз болып белгіленсе, бірінші және екінші топтағы мүгедектігі бар адамдар босатылады. Сонымен қатар, жұмыс берушіге жоғарыда аталған адамдардың өтініші негізінде БЖЗҚ-ға МЗЖ ұстап қалуға және аударуға рұқсат етіледі. Осылайша, мерзімсіз белгіленген бірінші немесе екінші топтағы мүгедектігі бар қазақстандықтар жұмыс орны бойынша БЖЗҚ-да МЗЖ ұстап қалуға келісім беру туралы өтініш беруге құқылы.

Бірінші және екінші топтағы мүгедектігі бар адамдар, егер мүгедектік мерзімсіз болып белгіленсе, БЖЗҚ-дан белгіленген кесте бойынша ай сайынғы зейнетақы төлемдері түрінде зейнетақы төлемдерін алуға құқылы. БЖЗҚ "Дербес деректер және оларды қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес ұсынылатын салымшының (алушының) келісімімен Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің "Мүгедектігі бар адамдардың орталықтандырылған деректер банкі" ақпараттық жүйесінен мүгедектікті белгілеу туралы мәліметтерді дербес сұратады.

Зейнетақы жинақтарын төлеуге өтінішті БЖЗҚ кеңсесіне жеке өзі немесе сенім білдірілген тұлға арқылы, enpf.kz интернет-ресурс арқылы беруге, сондай-ақ, пошта байланысының қызметтерін де пайдалануға болады. Бұдан басқа, БЖЗҚ-да ең алдымен ерекше қажеттіліктері бар адамдарға зейнетақы қызметтерін көрсететін мобильді топтар жұмыс істейді. Сіз enpf.kz сайтының «Электрондық сервистер» бөлімінде барып қызмет көрсетуге де өтініш бере аласыз.

4. Биыл азаматтар ала алатын тұрғын үйге біржолғы зейнетақы төлемінің ең төменгі және ең жоғары мөлшерін атаңыз?

Біржолғы зейнетақы төлемінің мөлшері зейнетақы жинақтарының сомасына байланысты және жеке есептеледі.

ҚР Әлеуметтік кодексінің 224-бабына (4-тармақ) сәйкес міндетті зейнетақы жарналары есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтарын пайдалану мүмкіндігін мыналар пайдалана алады: жинақтары ең төменгі жеткіліктілік шегінен асатын салымшылар (олар жасына сәйкес ең төменгі жеткіліктілік шегінен асатын жинақтарды пайдалана алады), зейнетақы мөлшері жоғалған табыстың кемінде 40% мөлшерін құрайтын зейнеткерлер (өз жинақтарының 50%-на дейін пайдалана алады), еңбек сіңірген жылдары үшін зейнетақы төлемдерін алушылар, сондай-ақ, , зейнетақы аннуитеті шартын жасасқан салымшылар (өз жинақтарының 100%- на дейін пайдалана алады).

5. Зиянды жағдайларда жұмыс істейтіндерге арнайы әлеуметтік төлем тағайындау талаптары туралы мағлұмат беріңізші?

Қазақстан азаматтарына, ел аумағында тұрақты тұратын, еңбек жағдайлары зиянды өндірісте жұмыс істейтін және арнайы әлеуметтік төлем алғысы келетін шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарға ол төмендегі жағдайда тағайындалады:

-55 жасқа толғанда;

- қызметкер үшін 84 ай (7 жыл) міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді растау;

- зиянды еңбек жағдайлары бар жұмыстарда еңбек қызметін тоқтату немесе зиянды өндірістік факторлардың әсерін болдырмайтын басқа жұмысқа ауыстыру.

Арнайы әлеуметтік төлем алу үшін қызметкер келесі қызмет нұсқаларының бірін таңдауы керек:

- жұмыс берушімен келісім бойынша зиянды еңбек жағдайларына байланысты емес сол кәсіпорындағы басқа жұмысқа ауысуды ресімдеу;

- зиянды еңбек жағдайларына байланысты емес кәсіпорыннан тыс басқа жұмысқа өз бетінше орналасу;

- еңбек қызметін жалғастырмау.